

DALIA KISELIŪNAITĒ

Klaipėdos universitetas
uostas8@yahoo.com

Baltiški asmenvardžiai Rasytės ir Šarkuvos bažnyčių knygose

Rasytė (vok. *Rossitten*, dab. *Rybachy*) ir Šarkuva (vok. *Sarkau*, dab. *Lesnoy*) yra gyvenvietės Kuršių nerijoje, kurių likimas visiškai pasikeitė baigiantis II pasauliniam karui. Traukdamasi vokiečių armija išsivedė visus vietos gyventojus, kurie į tėviškę daugiau nebegrižo. Gyvenviečių istorija fiksuojama nuo viduramžių, tačiau apie nuolatinus gyventojus turime mažai žinių. Seniausi žinomi bažnyčių sąrašai (XVII a.) minimi A. Becenbergerio darbuose, tačiau kitų laikotarpių bažnyčios knygos yra tik fragmentiškai išlikusios ir sunkiai prieinamos. Pranešimui naudojami XIX a. pradžios Rasytės ir Šarkuvos bažnyčių knygų įrašai, rasti Slaptajame Prūsijos kultūros paveldo archyve Berlyne. Buvo peržiūrėti Rasytės ir Šarkuvos parapijų gimimo, mirties ir santuokos (pastarųjų būta tik vėlesniuose sąsiuvinuose) įrašai. Juose rasta daug baltiškos kilmės asmenvardžių, iš kurių tik dalis išliko XX a. pr. sąrašuose. Vienas iš dažniausiai ir seniausiai minimų bei ilgiausiai šiose vietose išlikusių asmenvardžių yra *Kuhr*. Prie nuolatinių galima skirti ir kitus: *Baltsch*, *Deggim*, *Päsch*, *Puddig*, *Quaukies*, *Muschkeit*, *Anthin*, *Muleit*, *Gulbis* ir kt. Prie išnykusių, tačiau XIX a. viduryje dar gausiai liudijamų asmenvardžių skirtini *Nauditt*, *Gensch*, *Meneck*, *Jost*, *Klamp*. Kai kurieregistruoti tik XIX a. pradžioje: *Anselait*, *Perkuhn*, *Billeit*, *Preik*, *Aurit*, *Audehm*, *Schaul*, *Bledau*. Taip pat galima išskirti sąrašą pavardžių, kurios pažįstamos kitose nerijos gyvenvietėse, bet Rasytės ir Šarkuvos knygose pasirodo apie XIX a. vid.: *Schekahn*, *Pippis*, *Pinkis*, *Blode*, *Engelien*, *Sakuth*, *Dullies*. Kai kada įrašuose prie jų pažymima „aus Nidden“ ir pan. Greta baltiškų pavardžių nuolat figūruoja vokiškos: *Falk*, *Schimmelpfennig*, *Weinhold*, *Berendt*, *Pepper*, *Weiss*, *Münstenberg* ir kt., pasitaiko slaviškų: *Schimakowski*. Asmenvardžių migracijos kelius leidžia atsekti papildomi įrašai knygose, kurių pagausėja nuo XIX a. vidurio. Knygose fiksuojamos moterų mergautinės pavardės. Tam tikrais laikotarpiais pastebimos asmenvardžių norminimo tendencijos (moterų pavardžių formos su *-inn-*). Seniausiuose sąrašuose galima išskirti vakarų baltų kalbų asmenvardžių bruožus. Skirtingai negu lietuviškoje marių pusėje apie Rusnę, čia asmenvardžiai su patronimine priesaga *-ait-* yra reti. Kuršo gyventojų migraciją į pietinę nerijos dalį asmenvardžių analizė patvirtina tik iš dalies, daug baltiškos kilmės ankstyvesnio laikotarpio asmenvardžių sietini su prūsų ir lietuvių vardynu.